

scens rem politicam gerebat, primam uti fertur, huic templo petram jecit. Id autem templum sub ejus pontificatu novi beneventani Archipræsulis influxu (qui ut vera dicamus, magni prædecessoris Ursini tamquam redi-viva coruscat imago) omni venustatis nitore perficitur. Sed nequaquam perfectionis culmen attingit, quum coronæ qua B. V. Deipara redimita coruscat, quandam fulgidam stellam, Assumptionem nempe dogmatico decreto constabilitam deesse videatur. Dumtaxat qui cœpit hoc templum primo lapide moliri, atque in toto suæ vitæ curriculo mysticum B. Virginis templum construxisse visus est, poterit supplere defectum, et huic templo perfectionis verticem superad-dere.

Quas tamen ob id suo glorificatori debitas grates B. Virgo referret? Quemadmodum crediderim B. Virg. Mariam, cum Leo XIII primam huic templo petram constituit, suum roga-visse Filium, ut ei diceret: *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam* (1); itidem opinor, Filium, hac nacta dogmatis occa-sione, deprecari ut ipsimet ante mortem magnam dierum longitudinem et post mortem magnum miraculorum cumulum, velut prædeces-sori (cujus memoria veneranda nobis est) Immaculatum Conceptum defini-ent, ubertim ex divino thesauro largiretur.

(1) E. mus Barthol. D' Avanzo testatur: « Che a Gesù a giorni nostri commove l'Orbe cattolico colla maravigliosa e quasi diresti ispirata ele-zione del degnissimo Successore di Pio. „ Pro-lusione letta nella Pontificia Accademia Tiberina, per

Hisce cunctis prælibatis, dogma-ticum de Virginis Assumptione de-cretum Spiritum sanctum, Spiritum veritatis quo mirabiliter afflante con-stituitur, tam gratum habere ratio-nabiliter autumamus, ut cælis egre-diens candidissima prout columba laeto circumvolatu super caput Ro-mani Pontificis applaudere lubenter gratularique videatur.

6. Priusquam huic capiti finem im-ponamus, non erit abs re commo-nere: RR. Præsules dupli de causa speciali quadam ratione Virg. Deipar-ram celebrare compelluntur. a) Quia obstrictiores Deiparæ filii sunt, quum propter divinam, ferme dixerim, eorumdem auctoritatem tamquam sui Filii perfectiores imagines concipientur. b) Quia, eam identidem celebrantes, solvunt grates et re-pendunt amorem pro beneficio D. Pe-trro in sua trina negatione collato. Credibile sat est, inquit Bosquerus minorita disertissimus (2), D. Pe-trum post abnegationem Magistri de domo pontificis exeuntem ivisse ad B. V. Mariam, suum dixisse peccatum, quæsivisse consilium, consola-tiones, preces. Verisimile pariter est, additum ipsi ab ea solamen, erectam spem misericordiæ suis procuratam intercessionibus, alioquin forte non minus perituro quam Judas. c) Quia Virgo Maria, humani generis opu-latrix, ingruentia tetrica mala, RR. Pontificibus enixe precantibus,

una solenne tornata commemorativa della esal-tazione del gran Pontefice Pio PP. IX di s. m. (17 Giugno 1878).

(2) Serm. 81 De filio prodigo.

averruncavit, et adjutricem manum societati prope collapsuræ identidem porrexit.

Caput IV.

Assumptionis dogmate präcipue collustrantur Catholicae Religionis veritates, ita, ut präcipue nostrorum temporum hæreses profigen-tur, quibus constitutur pugna contra veritatem definiendam requisita.

1. Veritatem Assumptionis conspe-ctu sæculi xix definiri ponamus. Ubi pugna, ubi certamen? Sæculo iv per-petua definiebatur Mariana Virginitas; sæculo v ejus divina Maternitas. Sed contra illam Jovinianus, contra istam Nestorius pro virili pugnabat. Ad ali-quod edendum irreformabile decre-tum, prius omnino requiritur, ut illud neologi e veritatum albo peni-tus expunxerint, vel saltem in du-bium verterint. Id me non temere sentire profiteor. Christus ut de sua Divinitate fidem in Apostolis firmaret et quasi definiret, eos in unum convocavit, eisque in unum convoca-tis quæstionem hanc proposuit dirimendam: *Quem dicunt homines esse Filium hominis?* En pugna et cer-tamen: alii enim Isaiam, alii Jere-miam, alii alium prophetam Filium hominis putabant. Petrus qui futurus erat Ecclesiae primas et caput, quæ-stionem resolvit, dicens: *Tu es Christus Filius Dei vivi.*

Jam vero, ubinam sunt contra Virginis Assumptionem conflictus et pu-gnæ? ubinam Jovinianus et Nesto-rius? ubinam inter homines discre-pantia sententiarum?

Ne hoc difficile nodum resecuisse

potius quam resolvisse videamur, ipsum Assumptionis dogma parum-per enucleemus oportet. Quid Eccle-sia hoc dogma pronuntiet? ut fideles immobili veritate contineat, unam dumtaxat creaturam, Mariam nempe Virginem singulari privilegio cum anima et corpore fuisse ad cælica regna divinitus sublimatam; et simul implicita consequentque ratione ca-tholicam de universa mortuorum re-surrectione doctrinam. Porro, quæ-rimus, num contra geminam hanc veritatem christianæ Religionis oso-res nunc temporis debacchentur? mi-nime quoad primam: aliis nefariis consiliis vagant, aliisque conaminibus in suis rapiuntur conventionalis. Attamen perpati nollent, sub eorum oculis quempiam divina prope virtute pol-lentem irretinabili firmare consensu, quod omnes homines non ad nihilum remeant, sed ad æternam vitam aut gloriæ aut poenæ resurgent et revi-scant. En pugna, en hostes, en contra Virginis Assumptionem dogmatice pronuntiandam antiquus serpens qui hujus rei causa oculis ardet, rabie uritur, horrendaque sibila mittit. Quasnam inimicitias posuit an. 1854 furentis viparæ semen contra Immacu-latam et sine labo conceptam Gene-seos Mulierem? Nullam prorsus ha-bere voluit quæstionem. Sed quia Imm. Conceptus mirum in modum solidabat originale peccatum, quo vel penitus negato, vel nullatenus agnito, vel perperam intellecto, quamplures cooriebantur errores, ut scite monet Bossuetus Italiæ Eminentissimus Ca-jetanus Alimonda libro quem inscripsi: *Il domma dell'Immacolata, nec-*

non Diarium *Civilità Cattolica* (1); Pius IX memoria, laude, precibus, monumentisque decorandus, exhibito consilio fratrum, auditis theologis, fusis ad Deum precibus, posita uno verbo ea diligentia quam rei gravitas poscebat, ex cathedra loquens vi idus decembris an. 1854 dogmaticam definitionem *Ineffabilis Deus*, divinitus in sua mente Paracliti luce coruscante, sancivit. Attamen id ipsum de Virginis Assumptione dicere fas est. Hac enim dogmaticae constituta, mortuorum resurrectio sub cuius negatione plerique delitescunt errores, maxima soliditate fulcitur. Illud dogma introitum hominis, istud dogma exitum hominis clariore in lumine ponit. Unde regius Psaltes: *Dominus custodiat introitum tuum et exitum tuum* (2).

2. Quo melius innotescat contra Virginis Assumptionem conflictus et pugna, haec animadvertere summopere juvat. Assumptionis dogma sub concreta viventique forma negationem claudit præcipuarum hæreseon contra Christum, quas inter rationalismus et semirationalismus heterodoxi. Tanta luce perfunditur haec veritas, ut prope nullis indiguerit elucubrationibus. Ecquis non videat logicas illationes quæ ab illo dogmate fluunt? Si Virgo Deiparens eo quia primigeniae labis extiterit expers, assumpta cum anima et corpore fuit; originali proinde crimine scatet adamitica propago, et hanc ob rem munere divinæ Redemptio-

(1) Cf. *Congruenze Sociali di una definizione dogmatica sull'Imm. Concezione della B. V. Maria*, an. 3, vol. viii.

(2) Psalm. cxx, 8.

nis indiget. Si B. Virgo propterea quod Mater Dei nuncupetur et sit, de dono corporeæ Assumptionis hilarescit in cælis; suus ergo Filius, Christus, non est Idea quædam, sed persona realis et historica: non est politicæ libertatis assertor et vindex aut etiam humanæ naturæ moralis restaurator, ut rati sunt sansimoniani; sed verus Deus, divinam humanamque naturam hypostatico nexu complectens. Si B. Virgo intuitu meritorum Christi assumpta fuerit ad cælum; ergo missio Christi cœlestis fuit atque supernaturalis, non autem civilis atque terrena, non secus ac autumariit incredulo-judeus Salvador qui non alium Messiam aut promissum aut expectatum censuit, præter temporalem liberatorem consilio et virtute pollentem, ad suppetias populo ferendas destinatum. Et ita porro.

Istæ sunt inimicitiae quas posuit Deus inter serpentem et mulierem, inter semen hujus et semen illius. Quomodo Deus per Mosen allocutus Israelem est: *Ipsa conteret caput serpentis*; nunc per alium Mosen dicet filiis Israel catholici: serpentem ipsa virgineo pede contrivit. Hinc factum est, ut certamina inter serpentem et mulierem, inter semen hujus et semen illius ab exordio mundi cœperint, in medio temporum ex mulieris parte victoriam tulerint christifideles, et plenius atque glorioius in dogmate constituendo foret Assumpta Virgo latura triumphum. Tunc hæresibus omnibus in memorato dogmate plane devictis, tunc solum dicere proprie vereque poterimus: *Gaudete, Maria Virgo: cunctas hære-*

ses sola interemisti in universo mundo (1).

3. Neque dicat quispiam; illos errores damnatos esse multoties. Ita seres habet. Veteres tamen errores novam conspiciuntur induere formam, indolem, sic, ut quem nobis creditit Christus pastorem et magistrum infallibilitate pollutem, iterum loqui debere videatur. Cum insuper hi errores mentes simulque corda vitiaverint, prono velut alveo fluit, parum Ecclesiam utilitatis habere, si formalis solemnique damnatione proscriberentur. Quia plus indigent populi sentire veritates quam intelligere. Sacro Virginis assumptæ dogmate sentiuntur et intelliguntur. Quæ cum ita sint, uno verbo quod e cælo dilabitur in os Romani Pontificis, convenientiori modo quævis hæreseon monstra concutentur.

Non ambigimus, neologum quempiam suo judicio damnari; suo enim facto se collocat extra Ecclesiam, extra navem salutis juxta præclaram illam theologicam dicendi rationem, quæ legitur in Bulla dogmatica de Imm. Virginis Conceptu his verbis: «Quapropter si qui secus ac a Nobis definitum est, quod Deus avertat, præsumperint corde sentire, ii noverint ac porro sciant, se proprio judicio condemnatos naufragium circa fidem pas-

(1) Janseniani de stirpe phariseorum antiphonam hanc expungere de Romano Officio ausi sunt, furentique rabie temerare satergerunt. Sed incassum; splendidiori namque luce coruscat.

(2) Haec Vincentius Anivitti: «Condannava egli (S. Pio V) la LXXV proposizione di Bajo, nella quale asseriva che gli stenti della vita, ed egualmente la morte, come negli altri uomini, così pure in Maria tener si dovessero conseguenza della colpa di origine, o di attuali peccati.... E

sos esse et ab unitate Ecclesiæ defecisse.» Speciali tamen ratione præfati hæretici ex hac Virginis assumptæ quacum relationem speciale habent, perpetuo valitura Constitutione plentuntur.

Aliis insuper temporibus facile fuit expeditu in quibuscumqueretundendis erroribus: nonnullis quippe circumscribebantur limitibus. Nunc vero temporis errorum et hæresum infinitus est numerus. Eas seorsim refellere, difficillimum est: eas summam concutere, quid dicam? impossibile. Verumtamen Ecclesia memoratum dogma pronuntians, cunctis remedia præbebit erroribus, suusque cœlestis vitæ sermo plane sufficiet ad hodiernam babelicam turrim concutiendam, super quam vox ab ecclesiastico cœlo delapsa iterum auscultabitur: venite, descendamus et confundamus linguas eorum.

4. Specialissime tamen dogmatica definitio retunderet pervicaciam Baji (2) et Launoi qui nullis nisibus, nullis pepercit industriis, ut Virginis Assumptionem labefactaret, et Ecclesiæ doctrinæ quæ illam uberrime tradit, obloqueretur. Nos quidem non præterit, Launojum ante longum tempus suam contra Virginis privilegium ostendisse jactantiam. In Concilio Vœcumeno aut constantinopolitano II

“ come non vagheggiare un bel giorno, in cui, “ quando che sia, e nuovo onore si aggiunga “ alla ferale storia de’ suoi patimenti nel corso “ del vivere, e nuovo onore sovrattutto alla “ cara credenza, che morta la narra per puro “ slancio di carità, incorrotta nella sua tomba di “ fiori, anticipatole il più giocondo risorgimento, “ e fra le angeliche melodie levata carne ed anima “ in paradiso? „ Ragionamento detto nella Patriarciale Basilica Liberiana.

tria Capitula, nempe scripta Theodori Mopsuesteni et Theodoreti contra Cyriillum Alex., necnon epistola Ibae Edesseni ad Marim Persam tamquam nestorianæ hæreseos plena damnantur, etsi memoratæ personæ nonnullis retro sæculis oppetierint mortem. At, si forte displiceat hæc responsio cuiam, diversam parumper semitam inire, gratia Virginis opitulante, connitimus. Mos obtinuit in Ecclesia catholicas veritates definiendi non immediate post impugnationem earumdem, ut Deum imitaretur: iste sane nec cito virtutem in bonis exaltat, nec cito peccatum in malis castigat. Gemina schola, altera ecclesiastica, altera politica Rom. Pontificis inerrantium labefactabant. Joannes Gerson an. 1395 parisiensis Academiæ magnus Cancellarius creatus libro *De potestate ecclesiastica* (1) pontificiam inerrantium de medio tollere nisus est. Politica vero schola Parisiis collecta sub influxu ministri Colbert, illiusque regis qui superbia tumens ajebat: *Status sum ego*, 4^m articulum contra Pontificis inerrantium an. 1682 edebat. Hisce positis, quando totius familiæ Christi Præpositus Infallibilitatem Pontificiam dogmatico decreto sancivit? post magnum annorum curriculum, hac nostra qua vivimus, ætate. Nec quempiam moveat Dollinger: sua namque *declaratio* posterior fuit non anterior vaticano Concilio.

Quæ cum ita se habeant, dogmatica Virginis assumptæ definitio Baji et Launoi doctrinam impeteret atque comminueret, præter omnes, ut sic

(1) Considerat. xii.

dicam, hæreses. Et si omnes quasi propulsarentur hæresum nubes, consequens igitur est, omnes ferme contrarias catholicas veritates micantiori luce collustrari. Res non indiget demonstratione: tantum profluit suapte natura consequens. Solum quæ hactenus in hoc capite dicta sunt, contrahimus, concludimusque: Virginis assumptæ dogma catholicorum dogmatum engravidion exhibit, omniumque profligandarum hæresem syllogen. Illa cælico splendore collustrat, istas involvit tenebris, et in cinerem favillasque dissolvit: has suppremit, ne pessum iret humana societas, illa provehit, ut micantioribus redimita nitidioribus terra marique gubernet christiana Religio. Complectitur hæc duo Bartholomæus Card. D' Avanzo Episcopus Calven. et Theanan. Administrator Apostolicus Dicæseos Castellanen., cum ex Cathedra, « Dopo la sua Assunzione, » inquit, « Maria ha seguitato sempre la sua missione affidatale da suo Figliuolo in pro della Chiesa, perciocchè ha Essa tutte quante l'eresie sconfitte: — Cunctas hæreses sola interemisti in universo mundo. — Oh Maria, Immacolata Maria! Tu sei il compendio di tutti gl' immensi infiniti beneficii (quoad ordinem Creationis, Redemptionis et Glorificationis, ut supra cl^mus Auctor demonstravit), che il Cuore amoroso di Gesù fin dal principio del creato ha compartito a' figliuoli degli uomini, ne' quali gli piacque collocare le sue delicate zie (2). »

(2) Conferenza intorno alla festività del S. Cuore di Gesù detta nel Duomo di Teano (16 Giugno 1871)

Illiusmodi erroressive Philosophiam attingunt, sive Theologiam, sive Politicam, adeo, ut disciplinarum earumdem innumeræ veritates majus exinde robur accipiant, majorique luce collustrentur. Attamen quæ nunc summatis propriosimus, in tribus aliis hujusc Disquisitionis partibus seorsim ac liquidius oportet enucleemus.

MONITUM AUCTORIS

His omnibus quæ hucusque præstimus, argumentis abfuit a nobis tumor vel arrogantia extorquendi dogmaticam definitionem aut docendi doctores nostros, quorum nos discipulos lubentissimo animo profitemur. Ad unum pertinet supremum Ecclesiæ moderatorem decernere, utrum expeditat veritatem Assumptionis dogmatico decreto præfinire, necnon statuere quo potissimum tempore, quibus in rerum adjunctis, quibusque verborum formulis definienda sit: quam ob causam ipsius judicium a privato quopiam theologo anteverti sine insigni temeritate non potest. Quod igitur hactenus ipsimet præstimus, cum in definitionis causas inquisivimus, illud unum fuit ut ipsam quæstionem in se ac theoretice, ut ajunt, examinaremus.

Juverit insuper animadvertere: doctrinam philosophico-theologico-politicam, de qua mox, non absolute sed ex pio quodam animi motu propone-

mus. Hoc tempore nati, hac tempestate viventes, ubi certi non efficimur qua ex parte mundus pependerit, divinae Providentiae consilia nescientes, minima Dei signa quærimus et scrutamur, admovemus aurem penes supremi Numinis januam, et introspicentes per foramen, conservamus et conferimus in corde nostro media quælibet verba quæ de futuro dilabuntur in præsens. Jam vero per foramen divinæ januæ prospicientes, infirma pupilla contuiti sumus in aula Dei dogmaticam assumptæ Virginis definitionem infinita propemodum bona laturam. Quibus in signis, nisi in hisce quæ conspeximus, regnum Dei adventurum cognoscemus, regnum bonæ voluntatis, regnum fidei, regnum pacis? In hoc regno triumphabit Deus, triumphabit Christus, et Ecclesia suorum hostium victrix triumphatura congaudebit. Hujusmodi sublimes cogitationes quas infra ponemus, continuo pulsarunt et pulsant ostium mentis. Utinam non illustres alienigenæ sint qui ex itinere suo deflectant, sed hospites qui Providentiæ missione fungantur! Cæterum quæ dixi et dicam, absque præjudicio sane dicta sint sanius sapientis: Romanæ præsertim Ecclesiæ auctoritatibus examini totum hoc, sicut et cætera quæ ejusmodi sunt, universa refero: ipsius si quid aliter sapio, paratus judicio emendare (1).

(1) Epist. D. Bern. ad Canon. Lugdun., tom. i, pag. 76.